

begrænset, men man kan alligevel sige, at man kan tage fat i vedkommende igen om fire år.

Når det drejer sig om de andre tilfælde, hvor et eller andet skal opføres eller et eller andet nedrives, må man sige, at da er skaden sket, og det kan man ikke genoprette.

Vores forslag går altså i virkeligheden ud på, at man aldrig nogen sinde skulle bruge den, og vi er også klar over, at det er ret sjældne tilfælde, hvor den ville kunne tænkes at blive anvendt eller trues med at kunne blive anvendt. Efter vores opfattelse vil det slet ikke forrykke noget som helst ved forholdet i kommunalbestyrelsen.

Det er ikke noget med, at det overdrevne liv – som Venstres ordfører var inde på – i kommunalbestyrelsessammenhænge ville ske her; det er noget med, at borgerne kan reagere, og det vil jo kun være i helt ekstraordinære situationer, og det er altså derfor, vi har valgt de 50 pct. Det er altså simpelt hen ud fra en helt principiel opfattelse. Det vil så sige, at den tankegang med at graduere procenterne, som jeg udmærket godt kan forstå, er i modstrid med vores principielle tankegang: at der er et flertal, som er valgt, og det flertal må respektere, at vælgerne udgjorde et bestemt flertal. Det er i den situation, at man må sige, at det kun kan underkendes, hvis 50 pct. rejser spørgsmålet.

Men vi må altså konstatere, at et flertal i Folketinget ikke synes om forslaget. Så må vi håbe, at vi ikke i forbindelse med det forestående kommunevalg og de kommende konstitueringer ser nogen gøre noget lignende det, man gjorde i Fakse Kommune, hvor man fra kommunalbestyrelsesflertallets side underkendte vælgerne afgørelse. Det må vi så håbe ikke sker, og hvis det sker flere steder, kan det være, vi vender tilbage til sagen.

Hermed sluttede forhandlingen, og beslutningsforslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 30:

Forslag til folketingsbeslutning om udvikling af demokratiet i kommuner og amter.

Af Frank Aaen (EL) og Bruno Jerup (EL).
(Fremsat 23/10 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Thorkild Simonsen):

Forslag til folketingsbeslutning om udvikling af demokrati i kommuner og amter er jo klart noget, der må have en indenrigsministers opmærksomhed.

Enhedslisten ønsker jo med dette beslutningsforslag nr. B 30, at Folketinget skal opfordre regeringen til at fremsætte lovforslag om otte forskellige emner, som efter beslutningsforslagets titel netop har til formål at udvikle demokrati i amter og kommuner.

Beslutningsforslaget er således præget af omsorg for demokratiets vilkår i vores kommuner, og det er en omsorg, jeg i allerhøjeste grad deler. Jeg deler imidlertid ikke det, som jeg føler er en mistillid til det politiske flertal i landets kommuner, og som beslutningsforslaget så sandelig også giver udtryk for.

Efter 30 år i kommunalpolitik vil jeg gerne påtage mig at berolige forslagsstillerne: Der er ikke grund til så stor en bekymring. I det daglige politiske arbejde, som jeg har kendt det både i kommuner og amter, er det så absolut hovedreglen, at der er et godt samarbejde på tværs af partiskel og holdninger.

Det kommunale selvstyre er jo fastslået i grundloven, og den kommunale styrelseslov indeholder bl.a. en lang række bestemmelser, som beskytter mindretal og sikrer de enkelte medlemmer rettigheder i forbindelse med det kommunalpolitiske arbejde, og det er godt.

Der er først og fremmest forholdstalsvalg, forslagsret og ret til at indbringe ethvert spørgsmål for kommunalbestyrelsen. Men der kan også være grund til at nævne medlemmernes ret til at gennemse og få kopier af alle sagsakter i kommunen.

Det er imidlertid samtidig klart, at styrelsesloven hviler på det demokratiske grundvilkår, at den politik, som i sidste ende vedtages, er

den, der kan opnås flertal for i kommunalbestyrelsen eller i amtsrådet.

Jeg mener som forslagsstillerne, at grundlæggende lovgivning som styrelsesloven skal påses og plejes. Det må samtidig sikres, at vilkårene for den demokratiske proces i kommuner og amter er optimale, og at reglerne ikke er i strid med de demokratiske opfattelser, som vi har her i samfundet. Men i forbindelse med lovgivningsarbejdet må vi også sikre, at kommunerne og amterne inden for rammerne af det kommunale selvstyre har mulighed for at løse deres meget omfattende og komplekse opgaver på en forsvarlig og forhåbentlig effektiv måde.

Gennem de seneste år er der gennemført en række ændringer i styrelsesloven. Jeg kan bl.a. nævne følgende: Inddragelse af Københavns Kommune under styrelsesloven, forsøg på bydelsråd i Københavns Kommune, pligt for kommunerne til at informere borgerne om de kommunale spørgsmål, ret til fravær fra arbejdet i forbindelse med varetagelse af det kommunalpolitisk arbejde og forbedring af de vilkår, som kommunalpolitikere har.

Allerhelst vil jeg dog pege på, at styrelsesloven i dag åbner mulighed for at tilrettelægge styreformers og det politiske arbejde efter lokale ønsker og behov i et omfang, som var helt ukendt for blot få år siden. Senest har regeringen den 8. oktober fremsat lovforslag om åbne udvalgsdagsordener. Lovforslagets hovedformål er at sikre større åbenhed gennem fremlæggelse af fortegnelser over de sager, der kommer til behandling på udvalgets møder. Styrelsesloven tilpasses således, synes jeg, løbende samfundsudviklingen, og jeg ser ingen grund til at indsætte en såkaldt demokratisk formålsparagraf i selve styrelsesloven.

Forslaget om en demokratisk formålsparagraf er kun et af en lang række enkeltstående forslag i det her beslutningsforslag, og det vil være meget omfattende nærmere at kommentere alle forslagene. Jeg vil dog søge at kommentere hovedgrupper af forslag:

For så vidt angår forslag om ændring af offentlighedsloven, skal jeg bemærke, at langt den overvejende del af den kommunale aktivitet, som ikke udføres af den kommunale forvaltning, allerede er omfattet af reglerne om offentlighed. Det gælder således selvejende institutioner, som kommuner og amter har driftsoverenskomst med. Det gælder også kommunale fællesskaber. Forretningsmæssige og også konkurrencemæssige hensyn er baggrun-

den for, at kommunerne i et vist omfang nødvendigvis må have adgang til at varetage opgaver i privatretlige selskaber, for hvilke regler i offentlighedsloven ikke kan finde sted.

Forslaget om, at der skal kunne forlanges udskrivning af nyvalg til kommunalvalgene i utide er jo, som det lige er omtalt, identisk eller nogenlunde identisk med det forslag, vi lige har behandlet.

Enhedslisten anfører som baggrund for den del af beslutningsforslaget, der vedrører lovændring i forhold til tilsynsrådene, at de nuværende regler er utilstrækkelige. Som bekendt er det i dag således, at de for hvert amt nedsatte tilsynsråd fører det almindelige tilsyn med kommunerne, mens det er Indenrigsministeriet, der fører tilsyn med amterne og Københavns og Frederiksberg Kommune.

Jeg vil på nuværende tidspunkt ikke tage stilling til, om det kommunale tilsyns opgaver og organisation er hensigtsmæssig. Årsagen er, at regeringen for nylig har nedsat et udvalg, der som en af sine væsentligste opgaver netop skal vurdere behovet for en reform af det kommunale tilsyn. Dette udvalg, Klagereformudvalget, forventes at afslutte arbejdet i 1999. Når arbejdet forventes at vare et par år, skyldes det, at Klagereformudvalget har en meget stor arbejdsopgave foran sig.

Formålet med udvalgsarbejdet rækker således ud over en analyse og en stillingtagen til de forhold, som Enhedslisten nævner i bemærkningerne til beslutningsforslaget. Klagereformudvalget skal nemlig dels udarbejde en redegørelse for alle gældende klage- og tilsynsordninger på det samlede kommunale og amtskommunale område bortset fra skatteområdet, dels vurdere muligheden for at skabe et for borgerne mere overskueligt klage- og tilsynssystem, herunder særligt et grundlag for en reform af de almindelige kommunale tilsynsmyndigheders opgaver og organisation.

Med hensyn til spørgsmålet om offentligt ansattes ytringsfrihed er det min opfattelse, at offentligt ansatte har meget vid ytringsfrihed, og at udøvelsen heraf sjældent giver anledning til problemer. I en sag for et stykke tid siden fra Farum Kommune, som der henvises til i bemærkningerne til beslutningsforslaget, blev det således også fastslået, at den ansatte ikke havde overskredet grænserne for ytringsfriheden.

En anden gruppe af Enhedslistens beslutningsforslag vedrører kommunalbestyrelsesmedlemmernes arbejdsbetingelser.

Som det fremgår af regeringens kommunalpolitiske redegørelse i foråret, har antallet af opstillede kandidater til kommunalbestyrelser og amtsråd været vigende gennem en længere årrække. Med henblik på at imødegå denne udvikling er der gennemført en række ændringer af styrelsesloven, som alle har til formål at forbedre vilkårene for varetagelse af kommunalbestyrelseshvervet. Meget tyder da også på, at det er lykkedes at stoppe den negative udvikling.

Det foreslås også i beslutningsforslaget, at der skal være være lovhjemmel til at ansætte medhjælp direkte til det enkelte kommunalbestyrelsesmedlem eller til grupperne. Det står mig ikke ganske klart, hvad forslagsstilleren helt præcis mener hermed. Jeg går ud fra, at meningen er, at amter og kommuner skal have pligt til at ansætte og aflønne en slags politiske sekretærer – eller de skal måske ikke hedde sådan, men sekretærer, som alene skal være undergivet medlemmets instruktionsbeføjelser.

Jeg kan ikke støtte et forslag om at opbygge en sådan forvaltning i forvaltningen i kommunerne, helt bortset fra hvad en sådan ordning måske også ville koste, men jeg er meget tilhænger af, at der gives sekretærmæssig støtte til hvert enkelt kommunalbestyrelsesmedlem, når man beder om det. Det har jeg gode erfaringer med, hvor jeg kommer fra. Der kan man til enhver tid bede om at få taler udarbejdet og andre ting.

Enhedslisten har også forskellige forslag vedrørende åbenhed og brugerindflydelse. Jeg må dertil sige, at jeg ikke kan genkende det generelle billede, som i beslutningsforslaget tegnes af kommunerne i forhold til disse to emner. I de sidste 10 år er der næsten årligt vedtaget en lovgivning, som sikrer brugerne indflydelse gennem bestyrelser og råd, senest med oprettelse af ældeerråd. Dertil kommer, at kommuner og amter på eget initiativ har oprettet en række brugerstyrede institutioner og anlæg. Jeg har på den baggrund vanskeligt ved at se, at der ikke tages vidtgående hensyn til brugernes indflydelse.

Det er også min opfattelse, at der i dag er stor åbenhed omkring arbejdet i kommunerne. Kommunalbestyrelsens møder er offentlige, og muligheden for at behandle sager for lukkede døre er med en lovændring for et par år siden

blevet indsnævret til kun at gælde sager med meget fortrolige oplysninger. Borgere og presse, der ønsker at følge den lokalpolitiske debat, har således mulighed for at overvære kommunalbestyrelsens møder. Flere steder har man da også givet lejlighed til, at man direkte fra disse møder kan sende ud i æteren. Og som nævnt ønsker regeringen nu at supplere den eksisterende regel om fremlæggelse af sagspåtegning på kommunalbestyrelsens møder med tilsvarende regler for udvalg.

Enhedslisten foreslår, at kommunalbestyrelsen skal have pligt til at tillade radio- og tv-transmissioner fra sine møder. Sådanne direkte transmissioner er, som jeg sagde før, allerede kendt, i alt fald hvor jeg kommer fra. Da direkte transmissioner imidlertid ikke nødvendigvis altid vil medføre forbedret kvalitet af den politiske debat eller arbejdsvilkårene for kommunalpolitikere, er det sådan, at en sådan beslutning må træffes på baggrund af givne, lokale forhold. Jeg må sige, at jeg har ikke dårlige erfaringer fra Århus på det punkt.

Jeg er nu nået frem til det sidste forslag: forslaget om at afkorte fristen for tildeling af bogstavbetegnelse til lokallister ved kommunevalg, og her kan jeg udtrykke en vis positiv indstilling. Forslaget svarer stort set til, hvad der opfordres til i Indenrigsministeriets vejledning, og jeg vil være indstillet på at undersøge, om der er behov for og mulighed for lovgivning om spørgsmålet.

Trods denne afsluttende positive bemærkning vil det formentlig allerede være fremgået af det indlæg – lidt langt – at jeg ikke kan støtte det samlede beslutningsforslag, selv om der er mange gode intentioner i det.

Frederik Nørgaard (S):

Beslutningsforslaget lægger op til, at regeringen gennem lovforslaget skal styrke demokratiet i kommuner og amter, i alt otte punkter spændende fra lov om offentlighed i forvaltningen til bedre forhold for lokallisterne. Jeg må nok sige, at jeg fra forslagsstillernes side fornemmer en vis mistillid til det, der foregår i vore amter og kommuner. Det er, ligesom om man gerne vil tilkendegive, at der ikke er sket noget på de områder, som er listet op.

Sådan er virkeligheden jo ikke. Mange af os, som har en fortid som kommunalpolitikere, ved jo, at der er en verden til forskel på, hvad der skete for 20 år siden eller bare for 10 år siden. Verden har forandret sig, og det har det danske

folkestyre også. Det er en løbende proces, hvad også det nylige forslag om åbne udvalgsdagsordener er vidne om.

Indenrigsministeren har læst en række ændringer op, som er kommet inden for de sidste år i den kommunale styrelseslov, og det bekræfter jo det, jeg lige har sagt: at der i dag er mulighed for, at man lokalt kan tilrettelægge og tilpasse styreformen og det politiske arbejde efter det, der passer bedst for éns egen kommune.

Spørgsmålet om nyvalg til kommunalbestyrelser er tidligere behandlet her i dag, og vi har tilkendegivet vores holdning til forslaget.

Spørgsmålet om det kommunale tilsyn behandles i øjeblikket af et udvalg nedsat af regeringen, og det må være rigtigt at afvente dette arbejde fuldført.

Jeg skal så til sidst kommentere forslaget om mulighed for at ansætte medhjælp til det enkelte medlem eller til en gruppe. Det finder vi meget fremmed for det danske folkestyre. Jeg synes, det er kendetegnende for det danske demokrati i byråd og amtsråd, at vi har en forvaltning og dermed embedsmænd, som vi trygt kan henvende os til og uanset partitilhørsforhold få en ideal og god betjening af.

Med disse bemærkninger skulle jeg gerne have tilkendegivet, at Socialdemokratiet ikke kan støtte forslaget.

Bodil Thrane (V):

Det beslutningsforslag fra Enhedslisten, som vi skal tage stilling til i dag, er for os at se ikke særlig tillidvækkende for det kommunale selvstyre. Selv om der på et par enkelte punkter er positive elementer, skinner det alligevel tydeligt igennem, at Enhedslisten ikke har megen tiltro til den måde, de danske kommuner styres på.

Det har vi i Venstre, og derfor kan vi ikke støtte forslaget, men alligevel:

Det første punkt drejer sig om at anvende offentlighedsloven i selskaber, hvor kommuner er involveret. Forslaget kan vi godt have en vis sympati for, for det er jo borgernes skattekrone, der anvendes i selskaberne. Derfor kunne man måske overveje på en eller anden måde at lade offentlighedsloven gælde her.

Men allerede ved det andet punkt kan vi ikke følge med længere. Enhedslisten vil have indført en demokratisk formålsparagraf, der skal sikre almindelige mennesker bedre muligheder for indflydelse. Vi mener, som styrelsesloven er i dag, at det valg, der hvert fjerde år træffes af

og blandt borgerne, også kaldet almindelige mennesker, rummer så mange elementer af uddelegering, brugergrupper, rammebevillinger, kompetenceplaner osv., at det ikke blot vil være unødvendigt, men i visse tilfælde direkte skadeligt, hvis ansvaret for det samlede kommunale styre og budget fjernes fra de folkevalgte politikere.

Det tredje punkt: Venstre kan heller ikke støtte tanken om nyvalg til en kommunalbestyrelse, som det også er sagt fra talerstolen i dag. I alle kommunale råd, hvor man i de fleste sager er enige om at ville det bedste for borgerne, har man, sådan som det er nu, mulighed for at sætte mål og planlægge for en 4-årig periode, og det er en god idé, at man ikke skal frygte populistiske tiltag.

Enhedslistens punkt fire om tilsynsrådenes ændrede status finder vi ikke særlig hensigtsmæssigt. Det er udmærket, at man kan klage og få en sag behandlet, men det vil ikke være særlig befordrende, hvis tilsynsrådet kan komme og blande sig i alting. Vi har jo en revisionsordning, der giver pligt og ret til uanmeldt revision.

Forslaget om, at kommunalbestyrelserne har pligt til at offentliggøre modtagelse af gaver, er virkelig et bureaukrati, der vil noget. Hovedparten af Danmarks kommunalbestyrelsesmedlemmer har en lille beskeden post, og de få, der har mere, kender sikkert deres egne forpligtelser. Overskrides grænsen, skal hammeren naturligvis falde, og vigtigst af alt ved vi, at vælgernes dom falder hvert fjerde år, når eller hvis grænsen overskrides.

Punkt fems direkte opfordring til de offentligt ansatte om at blande sig i den offentlige debat, kan vi heller ikke støtte. Der er jo i stor udstrækning ytringsfrihed for de offentligt ansatte, men tavshedspligt og loyalitet bør fortsat være stærke elementer i de offentligt ansattes arbejdssituation.

Punkt seks: Vi er også direkte imod at lovfæste medhjælp til kommunalbestyrelser. Jo mere vi lader tingene sagsbehandle, jo mindre folkestyre bliver der tilbage, og jeg synes, det strider lidt imod forslaget punkt to, hvor man gerne vil give almindelige mennesker mere magt.

Alt det, der er omtalt i punkt syv, bør overlades til den enkelte kommunalbestyrelse. Det er jo dog sådan, at protokoller osv. skal forelægges, så enhver kan se, hvad der er vedtaget, og heri kan man også se oppositionens budgetforslag.

Det sidste punkt – otte – synes jeg måske godt man kunne dyrke lidt for at finde en bedre mulighed for disse andre lister, men det er ikke nok til at få Venstre til at stemme for forslaget.

Så jeg vil gerne på Venstres vegne afvise Enhedslistens beslutningsforslag.

John Vinther (KF):

Da Det Konservative Folkepartis ordfører på området, hr. Christian O. Aagaard, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne som begrundelse for en afvisning af dette forslag fremføre nogle enkelte synspunkter.

For det første foreslår Enhedslisten, at lov om offentlighed i forvaltningen skal dække alle selskaber, som en kommune er involveret i, uanset selskabsformen. Hertil er at sige, at hvis virksomheden drives i selskabsform, bør reglerne efter vores opfattelse være de samme som for øvrige selskaber, f.eks. om overholdelse af regnskabslovgivningen.

For det andet foreslår Enhedslisten, at der indføres en demokratisk formålsparagraf i styrelsesloven, hvoraf det skal fremgå, at ændringer i den kommunale opgavevaretagelse skal ske med henblik på øget indflydelse til de folkevalgte brugere og ansatte. Det kan vi under ingen omstændigheder medvirke til. Vi mener, at det vil være et kraftigt indgreb i det kommunale selvstyre.

Man foreslår endvidere sikring af uafhængige tilsynsråd, og det foreslås bl.a., at tilsynsrådene skal have mulighed for at behandle alle typer sager, samt at alle primærkommunale partier skal repræsenteres i tilsynsrådet. Hertil er vel at sige, at dette er afklaret i forbindelse med den netop tillagte kompetence til Ombudsmanden, og man må vel også konkludere, at når vælgerne har besluttet, at et parti ikke skal repræsenteres i amtsrådet, vedrører denne beslutning jo også råd og nævn under amtsrådet.

Videre ønskes en bedre sikring af offentligt ansattes ytringsfrihed, bl.a. skal de offentligt ansatte opfordres til at give deres mening til kende. Her er det efter vores opfattelse berettiget at stille det spørgsmål, om det i bund og grund er embedsmandens rolle.

Videre siger man bedre arbejdsbetingelser for kommunalbestyrelsesmedlemmer, f.eks. er der forslag om ansættelse af medhjælp til grupper og enkeltmedlemmer, udsendelse af dagsorden til listers første og anden suppleant og tidsfrist for besvarelse af spørgsmål.

Hertil skal jeg kun sige, at bortset fra spørgsmålet om SU og bistandshjælp henhører samtlige punkter under kommunalbestyrelsens forretningsorden, og selv om Indenrigsministeriet har en såkaldt normalforretningsorden, er der jo netop på dette punkt mange afvigelser lokalt, og i det hele taget er det vor opfattelse, at vi har et særdeles velfungerende kommunalt selvstyre.

Endelig ønskes større åbenhed omkring kommunalbestyrelsens arbejde, f.eks. i form af radio- og tv-transmissioner, og her vil jeg gøre Enhedslisten opmærksom på, at der er pligt for kommunalbestyrelsen til f.eks. at informere om service. Yderligere information til borgerne er godt, men det er og skal være et anliggende i den enkelte kommune. En kommune, der lever mindre flot op til informationsforpligtelsen, mener vi har et problem med vælgerne og ikke med lovgivningsmagten.

Et enkelt forhold er vi dog enige i kan være et problem: tildeling af listenavn og bogstav. Vi mener ikke, at det er de to uger for godkendelse, der er problemet, men afleveringsfristen tidligst seks uger inden valget, der kan give problemer, og det er vi parat til at kigge nærmere på.

Men i øvrigt afviser vi forslaget.

Aage Frandsen (SF):

Dette forslag indeholder jo mange dele og også inden for de enkelte dele mange enkeltelementer, og der kan være enkeltelementer, som vi ikke er tilhængere af, sådan som de er formuleret her, men ellers er det et forslag, som vi generelt er positive over for. En række af de forslag, der ligger her, er synspunkter, vi selv har givet udtryk for tidligere, og også noget af det, vi selv har foreslået tidligere.

Når det drejer sig om offentlighed i forvaltningen med hensyn til forskellige selskabsformer, hvori kommuner indgår, mener vi, at man som udgangspunkt må sige, at der skal være offentlighed. Der kan så være nogle forskellige ting, som kommuner indgår i, hvor man af hensyn til anden lovgivning og af hensyn til konkurrence og sådan nogle ting måske ikke kan have den fulde offentlighed. Men ellers mener jeg, det er vigtigt netop også i en tid, hvor man laver flere af den slags selskaber, at man får den samme offentlighed i forvaltningen, som man har i kommunalbestyrelserne. Der er ikke tvivl om, at det er et af de steder, hvor der foregår ganske meget af politisk vigtighed, men hvor

der ikke er den offentlighed i forvaltningen, som man ellers kender i kommunal sammenhæng.

Med hensyn til formålsparagraffen kan vi ikke være imod den, men man må nok også regne med, at selv om man har sådan en formålsparagraf, er det ikke den, der i sig selv rykker det, men det er en hensigtserklæring, ligesom der er i i forskellig anden lovgivning.

Med hensyn til nyvalg inden for valgperioden har vi diskuteret det i forhold til det forslag, som vi havde, og dér vil jeg også sige, at i forhold til det forslag her mener vi ikke, at de 10 pct. er det rigtige tal, for det giver mulighed for, at man hele tiden kan lave nyvalg, og det kan altså være et problem i relation til, at en beslutning normalt er truffet, når den er truffet.

Tilsynsråd foreslår man i højere grad skal være uafhængige, og man skal sikre en bestemt sammensætning, og det synes jeg egentlig er interessant at se på. Vi har også selv den opfattelse, at de eksisterende tilsynsråd godt kan diskuteres, idet de jo har en bestemt politisk sammensætning i forhold til det flertal, der er. Derfor mener vi, det er rigtigst, som regeringen altså også er gået i gang med, at kigge på den slags spørgsmål. Om det skal være den model, som Enhedslisten har foreslået, eller en anden, ved jeg ikke, men under alle omstændigheder mener vi, det er relevant at diskutere tilsynsrådenes sammensætning.

Med hensyn til ytringsfrihed kan man sige, at det er svært at være absolut. Det er klart, at der er embedsmænd i ledende stillinger, som har en eller anden loyalitetsforpligtelse over for kommunalbestyrelsen, borgmesteren, men omvendt er det jo også klart, at folk, der er ansat i kommunen, har en placering som ganske almindelige borgere og derfor har ytringsfrihed og også, kan man sige, i nogle situationer en forpligtelse til at fortælle, at det, man nu er ved at lave, er helt gruelig galt.

Man kan sige, at i øjeblikket er der flydende grænser. Jeg tror, mange ansatte i kommunerne en gang imellem er lidt utrygge ved, om de nu har lov til det, og jeg undrer mig også en gang imellem over, at nogle ytrer sig meget frit i én kommune, mens man i en anden kommune ser, at der ytrer de sig overhovedet ikke, og det må være, fordi der er forskellige måder at tackle det på i de pågældende kommuner. Det er nok meget et spørgsmål om, hvem der er borgmester. Det er jo ikke alle borgmestere, der er lige demokratisk indstillet sådan fra naturens side,

men så er der nogle, der kan blive tvunget til det.

Med hensyn til at arbejdsbetingelserne for kommunalbestyrelser skulle gøres bedre, opfatter jeg forslaget sådan, at det skal være på samme måde, som vi har i Folketinget. Vi har Folketinget som en institution, der kan hjælpe os, og vi har også som grupper mulighed for at få hjælp, som er vores egen, og man kan sige, at hvis vi har brug for det herinde, kan jeg da levende forestille mig, at det har man sandelig også som kommunalbestyrelsesmedlem. Jeg vil sige, at en række partier og grupper jo allerede har sådan nogle, men de er bare ulønnede, idet det er nogle, der arbejder i deres fritid. Selvfølgelig er det også vigtigt, at man bygger på frivillig arbejdskraft, og at ikke alt skal lønnes, men når vi har et behov her, har mange kommunalbestyrelser også et behov; specielt de små grupper har et stort behov, for der er det jo en enkelt person, der skal trække det hele.

Åbenhed om kommunalbestyrelsens arbejde er vi principielt tilhængere af. Der kan være undtagelser, ligesom der kan være det i andre henseender, men ellers må der være nogle principper, der gælder, og så kan man inden for kommunalbestyrelsens rammer træffe nogle konkrete beslutninger. Igen er altså forskelligheden meget stor, og man må også regne med, at der altså er nogle kommunalbestyrelser, som ikke mindst tidligere havde svært ved at forstå, at det, de traf beslutning om, også vedrørte andre end lige netop dem selv. Det er ikke alle kommunalbestyrelser, der har den demokratiske tilgang til det.

Endelig det sidste forslag: Det kan vi varmt støtte, og hvis ikke Enhedslisten får andet med hjem i dag, tyder det på, at punkt otte kan gennemføres med en hensigtserklæring i betænkningens form i udvalget.

Ulla Solvang (RV):

Jeg vil gerne complimentere Enhedslisten for det forslag, der er fremsat. Forslaget synes jeg beskriver en række problemstillinger, som vi også i Det Radikale Venstre bestemte er optaget af. Det gælder f.eks. spørgsmålet om offentlighed i forvaltningen. Det kan være et problem, at lov om offentlighed ikke gælder i private selskaber med offentlig involvering. Her må der findes en løsning, en måde at sikre, at offentligheden kan følge med i de dispositioner, der træffes og af grundlaget for dem.

Vi er også meget optaget af de offentligt ansattes ytringsfrihed. Det er vigtigt, at vi sikrer de offentligt ansattes ytringsfrihed, så de kan bidrage til den offentlige debat med den store indsigt, de har.

På den anden side er der en række elementer i forslaget, som vi bestemt må afvise. Det gælder f.eks. forslaget om, at 10 pct. af borgerne skal kunne kræve nyvalg. Her henviser jeg til, hvad jeg sagde i forbindelse med SF's forslag, der jo ligger tæt op ad dette.

Med hensyn til tilsynsrådene er jeg enig med ministeren i, at vi bør afvente det udvalgsarbejde, der nu er sat i gang.

Jeg er også enig med ministeren i hans bemærkninger om kommunalbestyrelsesmedlemmernes arbejdsbetingelser. Vi har gennemført en række ændringer for at forbedre arbejdsvilkårene, og det ser ud til, at de virker hensigtsmæssigt.

Konklusionen må derfor være, at vi ikke kan gå ind for forslaget, som det er fremsat.

Kim Behnke (FP):

Det er jo noget af en smørrebrødseddell, Enhedslisten har fremlagt; lad os tage den fra en ende af.

Selve overskriften om udvikling af demokratiet i kommuner og amter: Der skal ikke herske nogen tvivl om, at det er Fremskridtspartiets opfattelse, at jo større indsigt borgerne har i, hvad der foregår i deres egen kommunalbestyrelse eller det amt, de bor, jo bedre er det for det samlede demokrati.

Men jeg er også nødt til at lave en lille parentes. Det hænder også ofte, at vi folketingsmedlemmer får henvendelser fra folk, som er utilfredse med ting, der foregår i deres egen kommunalbestyrelse. Og det hænder faktisk, at ganske mange af de mennesker slet ikke har overblik over, hvordan systemet virker i dag, og de muligheder, folk har i dag.

Der er en generel kritik af, at de ikke kan følge med i, hvad der foregår. Og simple oplysninger, som at folk kan gå på det lokale bibliotek og læse byrådets dagsordener, referater og andre oplysninger om, hvad der foregår på rådhuset, er noget, som kommer som en overraskelse for mange mennesker. At de ligefrem kan henvende sig på rådhuset og få indsigt i, hvad der foregår, ja, det er der også mange der slet ikke er klar over.

Derfor kunne man måske forestille sig, at man i forbindelse med det arbejde, som inden-

rigsministeren fortalte om, nemlig om muligheder for klageadgang osv., lavede en lille nem pamflet, en lille brochure, en folder, som blev husstandsomdelt.

Man har gjort det, ved jeg, i Århus Amtskommune, hvor man har givet folk råd og vejledning om, hvordan de kan diagnosticere sygdomme hos sig selv og hos deres børn, inden de henvender sig til sundhedsvæsenet. Det viste sig vist at være en vældig succes.

På samme måde kunne man altså godt lade husstandsomdele sådan en lille pamflet, folk kunne have, som f.eks. giver dem oplysninger om, at det er på biblioteket, eller at det er på rådhuset, de skal henvende sig, hvis de ønsker oplysninger. For der er mange mennesker, der ikke ligger inde med den paratviden, som vi andre har brugt adskillige år på at få.

Så er der selve loven om offentlighed i forvaltningen omkring de forskellige selskaber, og der deler vi Enhedslistens ønske om, at der, specielt hvad angår de fælleskommunale selskaber, er større opmærksomhed omkring den måde, de forvaltes på, og den måde, tingene bliver til på. Selv om de får indlagt deres regnskaber i Danske Kommuner og på den måde har opfyldt en eller anden pligt til at offentliggøre deres regnskaber, må vi sige, at det jo langt fra er tilfredsstillende med hensyn til at kunne få indsigt i, hvad der foregår i selskaberne.

Så er der det med en demokratisk formålsparagraf. Det synes vi til gengæld ikke er nogen særlig god idé. Enhedslisten kunne lige så godt anføre, at det skulle stå i alle de love, vi vedtager. Altså, det står i grundloven, og for mig er det, at det står i grundloven, en garanti for, at det samlede danske samfund fungerer på demokratiets vilkår.

Så er der spørgsmålet om nyvalg i valgperioder, og da Fremskridtspartiet ikke kunne støtte en 50 pct.s regel fra SF, kan vi af indlysende grunde heller ikke støtte en 10 pct.s regel fra Enhedslisten.

Så er der det med de uafhængige tilsynsråd, og det er jo et problem, som vi også af og til støder på i Fremskridtspartiet, at de afgørelser, der bliver truffet i tilsynsrådene, ikke virker som uafhængige afgørelser. Derfor glæder vi os til at se resultatet af det arbejde, som indenrigsministeren annoncerede.

Så er der ytringsfriheden for de offentligt ansatte. Jeg er ked af, at vi skal til at lave nogle særlige love, blot fordi man har et enkelt

eksempel fra Farum. Jeg synes, der skal et større grundlag til, før man skal til at lave reglerne om det. Jeg synes faktisk nogle gange, når medarbejdere – det er så ikke nødvendigvis i kommunalt regi, men fra staten – rask væk deltager i Radioavisen og fortæller vidt og bredt om, hvad der sker inden for miljøtilsyn og alt muligt andet, at embedsmændene politiserer lidt rigeligt. Men jeg betragter det som acceptabelt inden for ytringsfrihedens grænser.

Så er der det med bedre arbejdsbetingelser for kommunalbestyrelsesmedlemmer. Vi tror ikke på, at det, at man begynder at ansætte en masse sekretærer, får nogen som helst anden betydning, end at der sker det samme som i Folketinget: at det er embedsmænd, der snakker med embedsmænd. Der bliver ikke mere politik ud af det, måske nærmere en fremmedgørelse i forhold til politikere.

Men der er ét punkt dér, og det er retten til at få besvaret spørgsmål inden for en bestemt tidsfrist. Og selv om indenrigsministeren sikkert ikke har haft problemer med det i sit tidligere hverv, er der altså mange steder, hvor det er borgmesteren eller amtsborgmesteren, der afgør, hvornår, hvordan og hvorledes sager skal til behandling, og hvornår sager skal gå til besvarelse. Så dér synes jeg godt man kunne have en regel i styrelsesloven.

Så er der det med åbenheden. Jeg har lyttet til nogle af de radioudsendelser, som indenrigsministeren omtalte, fra byrådsforhandlinger i Århus og har glædet mig over dem. Jeg tror ikke, at hverken radio eller tv er vejen frem på det område. Dér tror jeg det vigtigste redskab, vi har foran os i de kommende år, er IT-udviklingen, at man har muligheden over Internet og på den måde kan sidde stille og roligt og se på tingene fremfor at skulle lytte til en radioudsendelse på en lokalradio eller på lokal-tv.

Endelig det sidste og ottende punkt: Bedre forhold for lokallisterne. Det støtter vi til gengæld fuldt ud.

Frank Aaen (EL):

Der er i de senere år sket en udvikling inden for den kommunale sektor, hvor markedskræfterne har fået større magt, hvor kommunale og offentlige ansvarsområder er blevet udsat for udliciteringer og privatiseringer, hvor magtindflydelse er flyttet fra de folkevalgte og ud på et lidt mindre kontrollerbart niveau, hvor private økonomiske interesser spiller en større rolle, hvor der er sket decentraliseringer, hvor ledelse i de

kommunale og amtslige institutioner i højere grad sker uden den nødvendige indflydelse fra brugere og ansatte, som var det, der kunne sikre demokratiet dér, men hvor det nu er ledelserne, der har fået opgaverne ud.

På alle disse områder er der sket en udhuling af demokratiet, og effektivitetshensyn har været med til at mindske det levende demokrati i kommunen.

Mon ikke også der er mange, der kan se, at det politiske liv lokalt er ved at sande til i kedsomhed, bureaukrati, lukkethed, hvor almindelige mennesker har svært ved at se, hvordan de kan påvirke initiativer og beslutninger, hvor der holdes gabende kedsommelige møder, og hvor det folkelige engagement i kommunens styre har svære vilkår.

Sådan er der i hvert fald nogle der tydeligt kan se udviklingen, og det er jo helt tydeligt – og det skal være en kort bemærkning til indenrigsministeren og Venstre og De Konservative – at der er stor forskel på synet på, hvor vitalt det kommunale demokrati er set fra borgmesterstolen, set fra flertalsbænkene, og så hvordan et mindretal ser på det, og hvordan borgerne må se på udviklingen.

Vi mener, at den kommunale styrelseslov kunne være en bedre hjælp, give flere håndfaste, demokratiske spilleregler i kommunerne, således at det politiske flertal dér, hvor man ønsker at forvalte det dårligt, ikke kan forvalte det dårligt, hvor man ikke skal have så let spil med at udvikle et magtmonopol, der ikke behøver at lytte til oppositionen, der ikke behøver at lytte til den lokale politiske debat.

Der er selvfølgelig steder, hvor det fungerer godt, men der er også steder, hvor det halter gevaldigt. Man kan jo se, at en stor del af de forslag, vi har, er forslag, der nogle steder praktiseres, og derfor ville vi bare gerne, at i stedet for at det var frit valg og man ønskede at praktisere det levende demokrati, at man så i højere grad blev forpligtet til at praktisere bedst muligt.

Vi har fremsat et beslutningsforslag, jeg skal ikke gennemgå det i detaljer, men det er klart, at vi ønsker offentlighed i forvaltningen for at modvirke, at beslutninger gemmes væk i selvskeber.

Vi vil have ændret formålsparagraffen. Vi er da godt klar over, at en formålsparagraf ikke i sig selv behøver at ændre realiteterne, men alligevel kunne en ændret formålsparagraf give anledning til diskussioner ved privatiseringer:

om det nu var med til at udvide eller formindskede demokratiet.

Vi har diskuteret nyvalg i perioden, og som nævnt er det muligt, at 10-pct.-grænsen er for lav.

Det med tilsynsrådene har der været flere bemærkninger til. Det vil sige, at der er brug for at demokratisere tilsynsrådene, for de små partier, der måske kan komme ind i den store kommune, men ikke i Amtsrådet, jo holdes uden for tilsynsrådenes arbejde og på den måde er sat til side. Det synes vi er for dårligt. Men det er selvfølgelig udmærket, at der er sat et arbejde i gang.

Vedrørende ytringsfriheden: Det kan godt være, at Farumsagen viste, at man har ytringsfrihed, men den viste jo også, at der er pres for, at man ikke bruger ytringsfriheden. Det er muligvis det, der er det største problem: at der er pres for ikke at bruge de rettigheder, man har.

Om bedre vilkår for de kommunalt valgte vil jeg sige, at dér er muligheden for at få hjælp meget vigtig. For et stykke tid siden vedtog vi, at man skulle have flere penge, når man sad i kommunalbestyrelserne. Men det var jo i virkeligheden ikke penge, der var det største problem for de små grupper. Det største problem for de små grupper var muligheden for at få mere tid, og tid kan man købe, hvis man får mulighed for det, og det er det, vi gerne vil, ikke i et kæmpemæssigt omfang, men vi synes, det skal være muligt at købe hjælp inden for begrænsede områder. Vi ønsker ikke kæmpemæssige bureaukratier opbygget, men vi ønsker en vis mulighed for at tilknytte hjælp.

Muligheden for at stille spørgsmål er der også andre, der har været inde på. Det synes vi er afgørende vigtigt for at kunne afdække forvaltningen i kommunen. Det fungerer jo i virkeligheden i mange tilfælde meget effektivt her i Folketinget, og sådan burde det kunne fungere ude i alle kommuner.

Så til sidst om større åbenhed. Ja, der er, som indenrigsministeren helt rigtigt sagde, sket noget, bl.a. også med Enhedslistens bidrag, men vi ønsker bare at gå videre i den retning, at det med at kunne bringe f.eks. direkte transmission fra byrådets normale forhandlinger ikke er noget, man skal bede om; det er noget, der er en rettighed, hvis der er radio- eller tv-station, der ønsker at gøre det.

Jeg skal slutte af og takke for de bemærkninger, der trods alt har været om de gode inten-

tioner, man mente at kunne se i vores forslag, og jeg skal også takke for de positive tilsagn, der har været omkring enkelte dele af forslaget. Det er rigtigt, at det var en af de mindre dele, der fik størst tilslutning, nemlig det om at forbedre forholdene for lokallisters mulighed for at få tildelt bogstaver.

Jeg hørte også flere udtale sig positivt om at gøre noget omkring offentlighed i forvaltningen, og vi kan notere os, at der sker noget vedrørende tilsynsrådene. Der vil jeg bare sige, at de positive tilsagn, der lå undervejs i forhandlingerne, har jeg noteret ned, og vi vil prøve at se, om vi ikke kan få skrevet en betænkning.

Jeg kan godt se, at selv om det samlede beslutningsforslag ikke kan ryde fremme hos et flertal, er der måske alligevel en del enkeltelementer fra beslutningsforslaget, der kan ryde fremme, så det vil vi selvfølgelig prøve at få udtrykt i en betænkning ved afslutningen af behandlingen af forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 29: Forslag til lov om leje af almene boliger. Af boligministeren (Ole Løvig Simonsen). (Fremsat 22/10 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sonja Mikkelsen (S):

Dette lovforslag kan absolut anbefales til vedtagelse af to hovedårsager. Det er en klar forenkling af lovgrundlaget for den almene boligsek-